

LAIKMETS

Nr. 29

1943. g.
16. jūlijs

RM 0,30

*Ripojošā cietokšņa - tanka - komandants
savā atbildīgajā posteni*

T. P. K.

POLITISKIE NEPRAŠAS

Mēs jau rakstījām, ar kādiem paņēmieniem strādā bolševiki. Agitācijas nolūkiem viņi lieto politiskus trikus, lai panāktu vispārēju revolūciju.

Diemžēl, viens otrs, pat arī no inteligences aprindām, to vēl neizprot un tādēļ vienmēr no jauna pievīlas. Lai gan baiga bolševiku gads ir aiz muguras un piedzīvojumi pietiekami mācījuši, kādu zvēriskumu un varmācību nes viņu režīms, tomēr atrodami vēl ļaudis, kam bolševisma būtība nav skaidra.

Nesen man nācās sastapties ar kādu pazīstamu sabiedrības darbinieku, kas centās apgalvot, ka nav vairs ko būties no bolševikiem. Pēc viņa domām tie ir tagad galīgi pārvērtušies un kļuvuši nacionāli. Šai sakarā viņš atsaucās uz nesenējo Maskavas oficiālo ziņojumu, ka komunistiskā internacionāle kā komunistiskās kustības centrs atsevišķās valstīs esot likvidēta un komunistiskās internacionāles orgāns no līdzšinējiem pienākumiem atbrīvots. Tātad bolševiku politiskais kurss esot grozīts. Uz jautājumu, vai viņš tiešām šādam bolševiku ziņojumam tic, viņš atbildēja apstiprinādams. Vēl vairāk — viņš ticot, ka tai gadījumā, ja bolševikiem viņu ofensīva izdošoties, tie nonākot līdz Latvijas robežam, bet tālāk vairs neiešot. Man nekas neatlika, kā pasmieties par tādu lētīcību. Redzams, ka šis cilvēks ir ar aklumu sistis.

Ko nozīmē bolševiku apgalvojumi, solījumi un ziņojumi, par to mēs visi jau diezgan esam pārliecinājušies bolševiku laikā. Vai neatceramies, kā toreiz maldināja un krāpa tautu, solīja brīvību un neaizskarāmību! Vilis Lācis to svinīgi pasludināja radiofonā. Izrādījās, ka tas bija parastais triks — tautas muļķošana. Pēc tam sekoja aresti, terrorsi un nošaušana. Lētīcīgie, kas palika „savās vietās” un nebēga, domādami, ka tiem nekas ļauns nenotikšot, cits pēc cita pazuda.

Jāizrāda, cik īsredzīgi bija arī mūsu politiki. Kāds bij, ministrs pēc tam, kad bolševīki dalīja zemi un atstāja saimniekiem 30 ha no viņu platības, pūlējās sevi un citus mierināt, ka „bolševiki nemaz neesot tik slikti un ka varēšot itin labi dzīvot”. Tikai vienu lietu viņš piemirsa, ka tas bija tāds pats bolševiku triks kā visi citi, proti, ceļa sagatavošanai uz kolchozu.

Tiešām, politiskā lētīcība un īsredzība daudzus ieģrūda postā. Sevišķi nepatīkami pārsteigti jutās tie, kas ik uz soļa mēdza at — tot „es avīzes nelasu, es ar politiku nenodarbojos”. Bet vai tad bolševiki kādam jautāja, vai tas ar politiku nodarbojas vai ne! Čekisti jau paši zināja bez prasīšanas, kas iznīcināms, kas ne. Tikai nelaiمة bija tā, ka mūsu pilsoņi, nenodarbojamies ar politiku, bija tik kūtri, ka nepainterēsējās par to, kas īsti ir bolševisms. To viņi dabūja pieredzēt un līdz ar to iegaumēt tad, kad visās vietās un iestādēs iesāka rīkoties čekas aģenti un politruki, nolāsīdami arī „Iso Staļina kursu”, kas atklāja īsto bolševiku seju. Pēc tā visa cilvēce ierīdojama trīs šķirās: 1) komunistos resp. židos, 2) pāraudzināmos un 3) iznīcināmos. Šis kurss beidzot atvēra acis un parādīja, ka nacionāliem pilsoņiem nav vairs izejas un ka viņu dienas skaitītas.

Tā, lūk, ir kļūda, ka nemaz neinteresējas un neorientējas par politiskiem virzieniem un īpaši par bolševismu, cik tālu tas stāv sakarā ar bīstamo vispasaules židu internacionāli un brīvmūniekiem.

Ja tagad vēl atrodami daži ļaudis, kas nelasa laikrakstus un nevēlas informēties par pašreizējiem politiskiem apstākļiem,

tad tie ir padoti nekontrolējamām baumām un agitācijai. Katram vajadzētu saprast, ka jāseko notikumam gaitai un jāuzticas tautas vadītājiem. Tāpat jāpaļaujas uz mūsu karavīriem, kas stāv frontē un lej asinis par mūsu tēvzemi un labāku nākotni. Ja mēs mīlam savu dzimteni, gribam būt nacionāli pilsoņi un dzīvot savā zemē, tad mums nevar būt nekāda kompromisa ar bolševismu. Ja tagad tomēr kāds to panūz un aizstāv un to vēl dara no kaut kāda nacionāla viedokļa, tad tas vai nu ir lielākais politiskais idiotisms vai nodevība.

Ir zināms, ka visur strādā ienaidnieku aģenti, kas, ja vajadzīgs, prot arī skandināt nacionālas stīgas. Stāvot sakarā ar vispasaules židiem, tie mēģina iestāstīt lētīcīgiem pilsoņiem, ka Čerčils un Ruzvelts ir latviešu draugi, kas prātis arī norēķināties ar bolševikiem. Bez šaubām, tas jau ir noticis fakts. Bolševiki ar angļiem un amerikāņiem ir jau vienojušies un norēķinājušies — mūsu tautas liktenis ir izšķirts. Latviešu tauta ir nolemta bolševiku patvaļai kā plēsīgiem zvēriem.

Sakarā ar šādu līgumu ir tagad izgudrots jauns politisks triks. Grūti iedomāties

lāku nekaunībuli Prōti, Maskavas radio nepārtraukti ziņo, ka mums neesot vērts ar viņiem cīnīties, jo bolševiki nāksot mūs no vāciešiem atpestīt.

Mums jābūt nomodā un jāliek vērā tas, ko mūsu tautas ienaidnieki dara. Mums jāzina, ka tie grib sajaukt prātus: izmantot kara grūtības un nastas, ko katrs apzinīgs pilsonis pats par sevi nes tēvzemes labā, viņi ar savu agitāciju pūlas ārdīt mūsu vienprātību un mazināt mūsu izturību un cīņas garu.

Mums jāatsedz šie ienaidnieka istie nolūki un jābrīdina tauta no visiem tiem, kas nacionālisma vārdā uzmetas par politiskiem sludinātājiem, kas vai nu ir politiski idioti vai nodevēji un grib nopelnīt Ļepina ordeni, tāpat kā Anglijas archibīskaps par to, ka aizstāv bolševikus un lūdz Dievu par viņiem kā cilvēces atpestītājiem. No visiem šāda veida politiskiem neprasmām mums jānovēršas.

Dr. V. Sanders.

Atceroties priekš diviem gadiem notikušo Latvijas atbrīvošanu no bolševisma, Berlinē dzīvojošie latvieši noliek vainagu plevaroņu godināšanas pieminekļa Unter den Linden.

Uzņ.: „Münchener Bilderdienst”.

REICHSKOMISĀRS FRONT�S JOSLĀ

Austrumzemes reichskomisārs gauleiters Loze (Lohse) kā augstākais Lielvācijas pārslēvis jau otro reizi apmeklēja austrumu frontes ziemeļu sektoru, lai lietišķīgas sadarbības labā, kāda pastāv starp bruņotiem spēkiem un civilo pārvaldi, tuvāk iepazītos ar šai sektorā novietoto vācu bruņoto spēku militāriem apstākļiem, kas, ja tā varētu teikt, Austrumzemes priekšlaukā sargā civilās pārvaldes darbu. Brauciena mērķis bija uzzināt frontes vēlēšanās, rūpes un vajadzības tiklab materiālā, kā arī garīgā ziņā. Reichskomisārs bija feldmarsāla Buša (Busch) viesis. Šī nopelniem bagātā vācu feldmarsāla „Buša armija”, kā to pašapzinīgi un lepni sauc tās karavīri, uz vieniem laikiem saistīta ar austrumzemes kara vēsturi. Tagad ir pagājuši tieši divi gadi, kopš vācu bruņotie spēki tagadējā ģenerālfeldmarsāla J. Kūchlera (Küchler) vadībā vienā vienīgā uzvaras gājienā atbrīvoja Austrumzemi un tādā kārtā paglāba desmitiem, varbūt pat simtiem tūkstošu leišu, latviešu un igauņu no drausmīgā likteņa, kādu tiem bija sagatavojuši boļševiki. Arīnījai, kam šai telpā piekrit klusa, bet sevišķi evarīga loma, pakļauta kāda kājnieku divīzija, kas kādreiz pastāvēja pilnīgi no Slezvīgas-Holšteinas iedzīvotājiem un kā Brīzena (Briesen) divīzija bija parādījusī izcilas kaujas spējas jau poļu karagājiena laikā un rietumos. Tādēļ ir saprotams, ka reichskomisārs, kas jau kopš 18 gadiem ar Slezvīgu-Holšteina saistīts kā gauleiters, izteica vēlēšanos apciemot šīs daļas, kas visur tik drosmīgi cīnījušās.

Reichskomisāru šai braucienā, kur viņš guva iespējami daudz lespaidu, pavadīja Slezvīgas-Holšteinas provinces gauleitera vietnieks Zi (Sieh) un reichskomisāra preses šefs Dr. Cimmermans (Zimmermann).

Armijas daļas šeit pirmajā piefrontes joslā uzturēmas tās rūpes, kādas armiju aizmugurē un Austrumzemes reichskomisāriētā saprašanās garā veic lauksaimniecības vadītāji un zemnieki. Karavīri šeit paši ķērulies pie darba un pagaidām apmainījuši zobenu pret arku. Ja arī tieši kara joslā civiliedzīvotāju uzturēšanās militāru iemeslu dēļ nav iespējama, tad nedaudzus kilometrus aiz šīs tiešās frontes atbrīvotie iedzīvotāji ciliģi ķeras pie darba. Lauki ir apstrādāti un sola pietiekošu ražu. Lopus skaits palēnām atkal pieaug. Visur notiek māju labošana; tām liek jaunus salmu jumtus. Visur ceļ jaunās ēkas, kas liecina par to, ka no boļševikiem atbrīvotie iedzīvotāji atkal atguvuši ticību dzīvei un darba sparui. Atdzimušais dzīves prieks atspoguļojas ikvienā sejā. Pārmaiņa redzama kā pašos cilvēkos, tā arī lauku un māju izskatā. Tā ir starpība, kas sevišķi zīmīga, salīdzinot ar pagājušā apmeklējuma šeit redzētajām ainām.

Karaspēka gars un stāja ir priekāzīmīga. Frontes cīnītāji daudzās savās ciņās siki iepazīnušies ar kara nepielūdzamību un ienaidnieka brutālītāti, tā kļūstot vēl tikai cietāki un apņēmīgāki. Savu nesalauzamo ciņas garu tie jau pierādījuši neskaitāmas reizes gan vēsturiskajās kaujās pie Stara-ja Rusas un Demjanskas, gan pie Ilmenes, Volchovas. Volchovas kaujas uzvarētāja ģenerālpulkveža Lindemana (Lindemann) un viņa vadīto vienību vēsturisks nopelns ir tas, ka ar ģenerālpulkveža Kellera (Keller) gaisa flotes, kā arī spēku, holandiešu un flāmu brīvprātīgo ff vienību atbalstu pēc pieci un pus mēneša ilgās atvairšanas kaujas 1942. gada 28. jūnija speciālziņo-

Kādas vācu iznīcinātāju eskadrīlas komandors bruņinieku pakāpes Dzelzs krusta kavaleris Trautloits (Trautloft) no komandpunkta ar mikrofonu dod pavēles vīrs lidlauka lidojot lidmašīnai „FW — 190”, kas tās vīlīt pareizi izpilda. Šī „instrukciju paraugstunda”, kādu saņēmuši reichskomisārs un tā pavadoņi, sniedza dziļu ieskatu gaisa varoņu pastāvīgā gatavībā doties ciņā. Šī gatavība, precīza sadarbšanās, ierodu un aparātu, bet jo sevišķi pošu gaisa ērgļu lidotāju morāliskais pārākums, sniedz drošības sajūtu tiklab armijas vadītājiem, kā arī karavīriem āra ietaukums, kā komandierim, tā jaunākajam lidmašīnu apkalpes karavīrim.

Austrumzemes reichskomisārs gauleiters Loze (Lohse) ar pavadoņiem kādas vācu rotas pozīcijās Austrumu frontes ziemeļu sektorā. No kreisās: Slezvīgas-Holšteinas provinces vietnieks Zi (Sieh), divīzijas komandieris — bruņinieka pakāpes Dzelzs krusta kavaleris ģenerālleitnants Vīkede (Wickede), reichskomisārs valsts padomnieks Loze, hauptmanis Reichels (Reichel).

P. Kornēliusa uzr.

jumā minēto „plaši plānoto ienaidnieka pārrāvuma ofensīvu pāri Volchovai, kuņas mērķis bija Ļeņingradas atbrīvošana”, varēja apzīmēt par sabrukušu. Padomju ofensīva, kam bija tik tālu aprausti stratēģiski mērķi, pārvērtās padomju otrās triecienarmijas, kā arī stipru 52. un 53. armijas daļu galīgā neveiksmē, pie kam minētās 2. armijas komandieri saņēma gūstā.

Se par Austrumzemes drošību priekšējās pozīcijās modri stāv vīri, kas pienācīgi atvairīja arī visus boļševiku mēģinājumus šī gada sākumā Ļeņingradas atlogošanai izlauzties ziemeļu frontes atsevišķās daļās. Un tā jau divi reizes 1942. un 1943. gadā nesatricināma pretestības spēka un pārākas vadības priekšā sabrukušas plaši plānotas padomju operācijas.

Sevišķs pārdzīvojums šai reichskomisāra frontes brauciena laikā bija brīži, ko viņš pavadīja pie viena no vācu sekmīgākās zinātnātāju eskadras komandiera un viņa drosmīgajiem lidotājiem, kuņu vidū atrodas labs ducis ar bruņinieku pakāpes Dzelzs krusta apbalvoto. Pieci no viņiem vien ir notriekuši 518 lidmašīnas. Ar Ozollapu vainagu pie bruņinieku pakāpes Dzelzs krusta apbalvotais virsleitnants Štocs (Stotz) viens pats notriecis 176 lidmašīnas.

Kas pieredzējis šo koncentrēto, spīrgto vācu karavīru spēku austrumu frontē — droši vien tāds pats možums ir arī latviešu un igauņu ff legiona brīvprātīgajiem un bruņoto spēku izpalīgiem —, tam tiešām viegli ticēt uzvarai un arī viegli fanātiski veikt savu daļu šīs uzvaras sasniegšanai.

V. A.

KARĀM UN UZVARAI

†—PK. Grupai latviešu leģionāru, sagatavojoties turpmākajām dienesta gaitām, bijusi izdevība iepazīties ar Lielvācijas zemi un tautu, kas ceturtaajā kara gadā visus spēkus kopo uzvarai. Vērotais un pieredzētais ir jo svarīgāks tāpēc, ka daudzkārt der par krietnu paraugu gan pašu leģionāru pienākumu veikšanai, gan arī salīdzinājumam ar visas latviešu tautas uzdevumiem un stāju.

„Šīdienas Vācija nav miera laika Vācija, jo ir taču karš un katrs vairāk vai mazāk savu darbu un domas veltī karā. Gan jūs paši redzēsiet,“ — tie ir kāda vācu karavīra vārdi, kas vikienā, pārbraucot Vācijas robežu, dalās pārrunās ar jauniešiem latviešu leģionāriem. Bet tomēr: šodien ir jo vairāk nozīmes redzēt zemi un tautu, kas karo. Un patiesi — ik solis, vienlaika, vai tas būtu vācu pilsētās vai laukos, izsaka: Mēs elpojam karām!

Vācijas lauki — vai tas nav jau dažkārt apbrīnošanas vērts, ko tur radījusi vācu zemnieka rūpība? Viss apstrādāts līdz pēdējai zemes pēdai, un kā! Kur tad vēl gādība par kārtību, par kokiem apstādītiem ceļiem, par tipiski celtām zemnieku mītnēm! Ja viss tas veikts arī kara laikā, kad atnestas domas par pašlabumu, tad tā ir liecība, ka zemnieks ir līdz pēdējam aktīvs cīnītājs — karavīra apgādātājs. Nav brīnums, ka ar tik intensīvu zemes apstrādāšanu vācu zemnieks spēj saražot augstās nodevas un arī pats sevi pietiekami apgādāt.

Leģionāram, kas pirms dažām dienām vai nedēļām atstājis dzimto sētu, grības vēlēties, lai arī pašu zemē tiktu darīts viss, kas spēj celt druvu ražību un līdz ar to nodrošināt iztiku kā latviešu karavīriem, tā arī visu to tautiešu arvien augošam ekaitam, kas piedalās kopējā darbā uzvaras izcīnīšanai.

Un tāpat vācu pilsētu seja rāda, ka šeit mājā tauta, kas karo. Ja tā nav formas tērpu zilpelēkā krāsa, kas valda ielās un jo vairāk stacijās, ja tie nav ieroči un uzkaķe, ko līdzī nes šie daudzie ceļotāji, tad tās ir goda zīmes pie vīru krūtīm, kuņas vēstī, ka viņi ir frontes cīnītāji. Reizē nevar nepamanīt to gādību, kas veltīta karavīriem, sākot no noliktavām, kur bez gaidīšanas katrs saņem uzturu ceļam, kā arī siltas pūdienas un vakariņas, un beidzot ar lieliskām karavīru atpūtas mītnēm krāšņākās Vācijas vietās.

Viens apstākļi, kas jo sevišķi saista iebraucēja uzmanību vācu pilsētās, ir priekšzīmīgi ritošā satiksme. Berlīnes pilsētas, apakšzemes un ielu dzelzceļš vai autobuss rit tā, it kā nekā nezinātu no kara, vienīgi konduktori ir vecāki vīri vai sievietes, pasažieru vidū vairāk karavīru un — ārzemju estrādnieku.

Ne mazāk priekšzīmīgi nokārtota pārtikas sagāde šīs pilsētas iedzīvotāju miljoniem. Un kur tad vēl priekšzīmīgā kārtība, tīrība un... laipnība ikvienā ēdienveikalā vai restorānā!

Kas šķērsojis Lielvācijas galvas pilsētu un arībējis meklēt un izjust to garu, kas

Latviešu leģionāri Berlīnes olimpiskā stadiona tribīnēs. No tām 1936. gadā visas pasaules jaunatne noskatījās spriegajās sacensībās, kuņas ievērojamus panākumus guva arī latviešu sportisti, izcīnīti 1 sudraba un vienu bronzas olimpisko medaļu.

Kā jau visiem ceļotājiem, tā arī mūsu latviešu zēniem — leģionāriem — pirmais darbs, iebraucot Berlīnē, ir nopirkt akatu kartes no šīs miljonu pilsētas ievērojamākām vietām atmiņai sev un sveicieniem dzimtenei.

taģad un vienmēr mājojis vācu vīros, ku-ri šodien valkā karavīra tērpu un kuņas sen-či allaž nesuši ieročus, tas spriedis: tie-šām, te mājā karavīru gars, karavīru — uzvarētāju! Vai to nepauz simboliskais triumfa atveids vīrs Brandenburgas vār-kiem, Uzvaras piemineklis, neskaitāmiem vainagiem greznotā varoņu svētnīca, Kara mūzejs, daudzi citi pieminekļi un celtnes, kur dveš vācu karavadoņu un karavīru el-pa? Un vai šis gars nemājā sirmajos vī-ros, kas pirmajā pasaules karā asiņojuši un — tomēr atkal stājušies dzelzceļa, pasta vai pilsētas satiksmes dienestā, kara rūp-niecībā un visur citur savu dēlu vietā, ku-ri pašreiz cīnās frontē? Vai šis pats tēvu-zemes un tautas mīlestības apdvēstais kau-ņas gars jau neskan to brūnos kreklos tērp-to jauno zēnu soļu rītmā, kas, kareivisku marša dziesmu skandinot, svētdienas rītā aizsoļo ielās?

Jā, Vācija elpo karām un uzvarai!

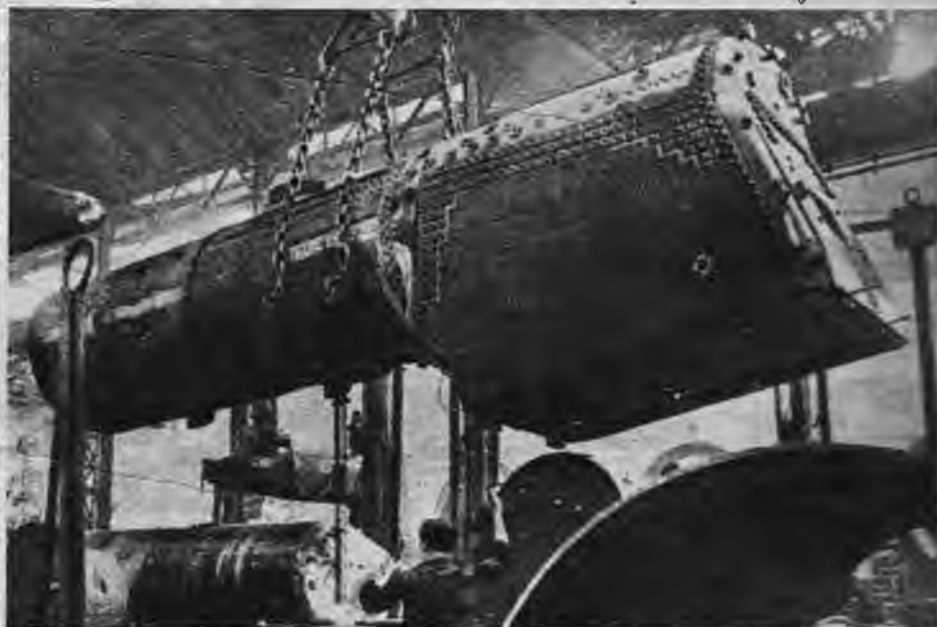
Tās ir gadu simteņiem vecas kauņas lau-kos kaldinātas tradīcijas, kuņas savā dzim-tenē ieauguši mūsu Austrumu frontes cī-ņas biedri. Tā ir liela daļa no daudzo uzvaru noslēpuma.

Dzīvot vienīgi uzvarai, jo tā prasa upu-rus no ikviena — tas ir secinājums no re-dzētā, ko latviešu leģionāri guvuši Vācijas laukos un pilsētās, mācoties pazīt vācu tautas darbu, stāju un nesatricināmo uz-varas gribu. Šis spriedums izraisa dziļas pārdomas, kas lido uz dzimteni, uz cīņas biedriem — leģionāriem frontē. Tās ir pārdomas, kuņas iezīmējas jauno leģionā-ru stāja, jo ienaidnieks Austrumos mums viens un tas pats. Šī cīņa ir par Eiropas un arī latviešu tautas brīvību.

†† Kara ziņotājs Jānis Budulis.

Berlīniešu iecienītais satiksmes līdzeklis — divstāvu autobuss izvīzina latviešu leģionārus pa visu Berlīni un beidzot aiz-več arī uz 1936. gada olimpisko spēļu vietu Grunevaldā

Kara lokomotīves serijām

Celtna ierīces dod iespēju pagriezt kuģā katrā stāvoklī lokomotīves milzu katlus ērtai apstrādāšanai.

Smaigos lokomotīvu cilindrus pēc pagatavošanas rūpīgi izmēri montēšanai.

Lielvācijas bruņošanās un municijas reihšministrs Spērs (Speer) runā kādas lokomotīvu būvētavas strādnieku svinīgā sanāksmē, sakarā ar jauno kara lokomotīvu būves plānu sekmīgu veikšanu.

„Der Vierjahresplan“ uzņemami

Vadonis prasa no vācu kara rūpniecības ārkārtīgi daudz. Šīs prasības attiecas ne tikai uz ieroču, tanku un municijas ražošanu, bet arī uz visām pārējām nozarēm, kas tieši vai netieši kalpo kara vajadzībām. Neredzēti bargi, 1941/42. gada ziemā radās vajadzība konstruēt austrumu frontei sevišķi augstas kvalitātes lokomotīves.

Pagājušajā mēnesī lokomotīvu ražošana pirmoreiz esniedza Vadoņa prasīto augstāko pakāpi. Jūnija mēnesī izdevās jau līdz šim pārmērīgi kāpināto lokomotīvu produkciju pacelt no jauna par 25 proc., salīdzinot ar maija mēneša produkciju. Šis ir viens no bruņošanās un municijas reihšministra Spēra (Speer) un viņa līdzstrādnieku izcilākajiem nopelniem, par ko arī Vadoņa un reihšmaršāls Hermans Gōrings (Hermann Gōring) tiem izteikuši atzinību. Nopelniem bagātākajiem lokomotīvu ražošanas strādniekiem par viņu nesavtīgo darbu piešķirta I. šķiras Kara nopelnu krustu.

Šī milzīgā veice sasniegta vienā darba gadā. Ir lieki plaši izskaidrot, cik liela nozīme modernajā karā ir papildspēku pieveidumam. Rakstot šā kara vēsturi, šo apstākli vajadzēs īpaši ievērot. Konstruktoru un tehniķu galvenais uzdevums bija ar modernām ražošanas metodēm, patērējot iespējami maz darba laiku un materiāla, sasniegt visaugstāko produkciju.

Kā jauns vācu nesalauzamo darba spēju apliecinājums uzskatāms tas apstāklis, ka pēc mēģinājuma braucieniem jaunkonstruētās lokomotīves papildināja un uzsāka plānveidīgu ražošanu serijām. Būvējot lokomotīves serijas, tāpat kā lidaparātu fabrikācijā, atsevišķos darba posmus veica ritmiski, līdzīgi kā pie slidošas lentes. Ja arī visus skaitļus saprotamu lēmumu dēļ pašreiz vēl nav iespējams minēt, jau tas fakts vien, ka uz vienu jauno kara lokomotīvi kopā ar tenderi tika ietaupīts 26.000 kg materiāla un 6000 darba stundu, ir labākais pierādījums konstruktoru un strādnieku augstajām veices spējām.

Pie tam nav mazinājušās ne kara lokomotīves veices, ne pretestības spējas. Ierīkojot pret aukstumu jutīgajām daļām īpašus aizsargus un ārējām daļām pastiprinot izolāciju, lokomotīves tā nodrošinātas pret aukstumu, ka var nebeidzoties stāvēt zem kļejas debess 24 stundas 48 grādu salā.

Serijveidīgās ražošanas kāpināšana un Vadoņa programmas veikšana būs svarīgi faktori tākam izšķirīgo notikumu norisē.

RĪGA

Augšā pa kreisi: Ģenerālkomisārs Dr. Drekslers (Drechsler) uzrunā svētku dalībniekus. — Vidū: Dziesmas un dziedātāju krāšņie tautas tērpi priecināja klausītāju tūkstošus. — Apakšā pa kreisi: Staltajās rindās savu stāju rādīja aizsargu un aizsardžu goda sardze, sagaidot augstos viesus. — Rucaviete, kas par savu krāšņo etnogrāfiski pareizo tautas tērpu saņēmusi balvu — daiļskanīgu kokli.

Debesis rīdziniekus laikam vairāk mīlējušas nekā citu novadu tautiešus, jo no visiem šīs vasaras dziesmu svētkiem vienīgi Rīgas dziesmu svētkus netraucēja lietus. Saules staru spožumā dziesmas likās vieglāk un arī spēcīgāk plūstam un teicami palīdzēja izcelties katram dekorējumam, bet jo sevišķi daudzo tautisko tērpu krāšņumam.

Svētkiem nopietnu raksturu piešķirā jau tas apstākļi vien, ka tie risinājās kara laika apstākļos, kad Eiropas apvienotās nācijas cīnās ne vien par Eiropas kultūras saglabāšanu, bet arī par laimīgāku nākotni Jaunajā Eiropā. — Kā to, svētkus atklājot, attiecīgi pasvītēja visi runātāji.

„Šie svētki nav domāti izpriecai, bet gan ciešai vienprātības saišu stiprināšanai,” saka Rīgas apriņķa vecākais Bringers. „Lai dziesmu spēks un mirdzums mūs visus saista cīņā un darbā par uzvaru un laimīgāku nākotni!”

„Nekad latviešu dziesma nav skanējusi tik vareni kā pārvērtību laikos, kad tauta pulcē-

jas lielu domu apgarota,” teica iekšlietu ģenerāldirektors ģen. Dankers savā svētku uzrunā. „Tagad ar savām novada dziesmu dienām parādām, ka protam iņīties par savu nākotni un strādāt katrs savu darbu, bet arī raženi pavadīt atpūtas brīžus, vienodamies kopējā kultūras darbā. Ja pašreizējā laikmetā zemnieki strādā savās druvās no ausmas līdz tumsai, ja pilnētas darbiniekiem kara laika apstākļos pieieināts darba stundu skaits, tad tomēr ne daudzajās brīvajās stundās tie zina atlicināt brīžus, lai pulcētos koŗa mēģinājumos un kuplā skaitā ierastos dziesmu svētkos. Jau šī vienotā kultūras darba griba vien ir drošs pamats, kas attaisno šādu tik diŗu svētku rikošanu. Lielā dziesmu vara, daiļodama dvēseles un skolodama tautas skapoto gaumi, šalkdamā dziesmu svētkos no novada uz novādu, aptveŗ visu Latviju. Tur redzama mūsu tauta apvienota vienā dziesmā, gatava kalpot lielajam cilvēces atbrīvošanas mērķim un apliecināt savas latviskās un reizē eiropiskās kultūras tradīcijas.”

„Ass valstu un to sabiedroto nesalauzāmā dzīves spēka pazīme ir tā, ka kultūras un mākslas dzīve kara laikā ne tikai nepiedzīvo apsikumumu, bet gan pierāda vēl nebijušu augšupeju,” atzīmē ģenerālkomisārs Dr. Drekslers (Drechsler), pievērsdamies Eiropas tautu kopības apziņai un ciešai apņēmībai aizstāvēt savu kultūru. „Nekad vēl tautas nav tik rosīgi piedalījušas visos mākslas un kultūras izpausmes veidos kā šai laikā, kad apdraudēta visa nacionālā esme. Ir lieki uzsvērt, ka šie fakti attiecināmi gandrīz vai vienīgi uz Eiropu. Mākslas un kultūras vērtības šeit tiek sargātas un kopētas kā gadu tūkstošiem ilgas tradīcijas svētākais mantojums. No šejienes kultūras un mākslas radīšanas gribas straume plūst pār citiem kontinentiem, un visi augstākie sasniegumi šais nozarēs paliek nesaraucjami saistīti ar vakarzemju kultūru. Izējot no šī viedokļa par Eiropas kultūras misiju, kļūst skaidrs, ka pēc šīs zemes atbrīvošanas no bolševisma mēs devām latviešu tautai visas iespējas, lai tā no jauna celtu atkal savu kultūras un mākslas dzīvi. Šos visā zemē patlaban rīkotos

dziesmu svētkus es uzskatu par mūsu kopējo pūļu vainagojumu, kad kultūras dzīve atkal nostādīta uz plašiem un tautai tuviem pamatiem.

Šai vislielāko cīņu laikā, kāds jebkad bijis, Eiropas vadītāji spēki atrod iespēju kopt daiļās mākslas, dodot māksliniekiem iekšēju nosvērtību un pacilātību, lai saglabātu veco un radītu jauno.”

Atgādinot neaizmirst laika nopietnību, ģenerālkomisārs aicināja aizvien paturēt prātā šos uzdevumus un mūsu augstāko mērķi — uzvaru, jo tas ir mūsu pienākums pret kapavīriem, kas tagad no jauna devušies niknās cīņās pret bolševismu.

„Tev, dārgā tēvija, tev dziesmas lai spēcīgi skan! Tu sentēvu dusas vieta, tu mātes šūpulis. Tev, dārgā tēvija, tev dziesmas lai spēcīgi skan!”

Nevieni dziesmu svētki mūsu zemē jauŗu tūkstošus nav vānojuši ar tik dziļu un dīvainu spēku kā nupat Latvijas vasaras briedumā aizlīgotie. Lieki te meklēt krāšņus vārdus, dziesmu daiļumā apmulsušam

ABSOLĪTĀ ZEMĒ

(34. turpinājums.)

Ūdentiņš jau gribēja zvelt augumu pagalmā, bet neviņus pieķerta roka apakšbikšēm soļus apstādināja, un viņš iesteidzās savā istabā. Daigas māte nekavējās. Pēc troksņa spriežot, saniknotais Liepkrastu saimnieks nepalika mierā. Tādēļ nomniece steigza pavēstīt gaidāmo uzbrukumā kaimiņienei.

„Šāda kņada man nepatīk,” viņa teica Pelēcienei. „Tālab pasteidzies nozūst viņa acīm!”

Un tiklīdz viespa bija pašķiebusies aiz nama stūra, Ūdentiņš izplēta augumu namdurvis. Brīdi iestājās kļusums. Neērti kļusēja arī saniknotais.

„Ak, tik tālu gan saimnieks jau atveselojies?” beidzot iesāka nomnieks „Vajag, vajag, pavasaris kiāt.”

„Jūs, jā, taisni jūs visi viena smējēju paruja! Gaidījāt bēres, bet es nemiršu. Nemiršu! Hahaha! Jurģa dienā līdz pulksten divpadsmitiem tīru māju! Tīru! Dzirdējāt? Un līdz tai dienai lai būtu viss veikts, kas līgumā minēts, bet ko jūs esat varbūt vietvietām aiz nevižības pametuši neievērotu!”

Jurģa tēva augums saslējās. „Aiz nevižības?”

„Tā aprasta parādība; kad gatavojas projām iet, tad roka vairs negrib pielipt darbam.”

„Vai jums drusku ir kauns!”

Nē, Ūdentiņa kungs tādus sīkumus par kauniem nelikās dzirdam. „Zinu, tāds muļķis neesmu. Jūs gribat man pretī stādīt Liepkrastu purvu. Vai es liku tur rakāties? Pirmšķirīga ganība bija. Tagad zāle izmīdīta, sakārpu čupas un rakumi. Katrs nākamais nomnieks pateiks, Liepkrastos pietiek labas, jau gatavas zemes. Nav nekāda vajadzība stampāties dūpās. Tā, ar purvu vis mani neiebaidīsi, sermulīt. Tagad arī man atklājusies mīkla, kādēļ jums katru gadu jāmeklē jauna nomas vieta. Jums, lūk, piemīt daudz vērā nemamas pazīmes.” Resno kūju klabinādams pie zemes, Ūdentiņš gāja it kā ziemāju laukus apskatīt. Un kad viņš pārnāca, par rudziem izcēlās jauna sadureme. „Atbildiet man, kādēļ zeļmenis celas augšā un sakalst tā, ka to var viegli ar grābekli nokāstīt?”

„Nelāga pavasaris,” nomnieks negribot atbilda. „Auksts. Naktīs stipri salno. Sals zeļmeni cilā.”

„Nepūtiet miglu! Jūs par seku esat rudzus iesējuši. Tā ir tā nelaime. Pavisam viegli ar grābekli. Tiesas priekšā jūs vajadzētu saukt. Un vēl savā dumjā iedomībā kādreiz cerējāt iegūt Liepkrastus. Smieklīgi!”

„Jūs, kungs, paliekat vēl smieklīgāki.”

„Ne grasi es jums neatlaidīšu. Itin nekas te nav padarīts, par ko man būtu jums īpaši jāpiemaksā.”

„Mēs arī neko negribam. Ne pielikt, ne atņemt.”

„Sargāties kaut ko piesavināties! Lopbarības puteklīti te ienākdami neiveedāt.”

Nomnieka augums saņēmās vēl stiegtamāks, taču viņš alka ašāk šīs aplamās sarunas izbeigt. „Kā noprotu, jūs esat sabaidījušies par to, ka, pie mana galda berzēdamies gandrīz nepilnu gadu, esat nomas līguma vienu galu apgrauzuši skrādu skrandās? Neraizējieties! Mēs neko īpaši par uzturu neatrēķināsim.”

„Nevariet un nedrīkstiet.”

„Mēs nedrīkstam?”

„Tā tas ir, jo kad es likšu priekšā visus zaudējumus, ko cietu atvīlināts no pilsētas, vai tad jums nebūs Liepkrastos jācstāj pat zirgi un govīs? Tā ir jūsu laime, ka es vispār neesmu sīkumains cilvēks. Cits jūs gluži vieņākārsi izģērbtu. Ar grābekli nokasāms rudzu zeļmenis. Par seku zemē ierušināti. Aiz nevižības.”

„Pats jūs esat tik sekls, ka brīnums, kālab vējš vēl nav nokasījis.” Nomnieks uzgriezta muguru un gāja. Viņš neizrādījās saudzis, nedz noskumis, jo it visas šīs sadursmes sniedza savu labumu. Par slīmu iztaisijies saimnieks sāka staigāt, un turpmākās kildas palīdzēs tikai vieglāk no šejienes šķirties.

3.

Paši bija jau atkritušies, siltas diendusas saules stari sūpoja gaisa vārsma, skubinādami upmalas ievu pumpuru vērties vajā. Juris nezināja, kādēļ te bija atnācis, bet patlaban zvilnēja ziedaina kārkla ēnā. Dūca bites. Labi šķita kaut kurā vietā, katra gaita vai visniecīgākā kustība postītu tikai šī mirkļa burvību. Varbūt viņš atcerējās upmalā kādreiz pavadītus brīžus? Varbūt šīs atmiņas sākās kopš pirmajām dienām, kad izveidojās draudzība ar Liedagu jauniešiem? Nepilns gads, bet tik daudz notikumu, pārdzīvojumu. Nevienu meiteni viņš nebija tik kvēli iemilējis, un arī neviena cita sirdi nebija metusi tādu smeldzi.

KĀRLIS JĒKABSONS

TAVI VĀRDI

*Saauž vakars krēslas jumu,
vēl bij tālais zelta laiks.
Tavas mīlas skumdams skumu,
līdz ar dzestru nogurumu
aiga kļuva mocošs tvaiks.*

*Tavi vārdi likās medus:
„Piederēšu mūžam tev.”
Driz tie cērt kā saltais ledus,
niknais siržu šķirējs nedus,
guvām tikai ēnas sev.*

*Nebij mīlētāju gaismas,
dragā sirdis naida gars.
Vēl no izbijušās raismas
izaug dažas sūras kaismas,
pašmociņu dziļatvars.*

*Un ar ēnām sirdī savā
mocos vēl vai vakars, rīts.
Vairs no tā, kas šķitās slava,
zemapziņā pēdu nava,
kokos vēja elsa trīs.*

1943. g.

Vēja aizķerts kārkla zars iekūpējās. Apkārt griezās bites, aplīdamas ziedu putekšņiem. Viss likās kā bijis kādreiz, saules piezviltnē izkarsis gaiss virmoja, tikai viena jaunākā krūtīs varbūt īsu brīdi vēlējās apstāt pukstēt pat sirds.

Kādēļ viņa vairs nenāca? Kādēļ viņa kādreiz solījās nebities, ja vīram būs jārok grāvji un jāiet meža darbos?

Dīga. Augšup cēlās jaunas zāles asni. Koku lapotne spīgoja debesu gaismas mirzumā. Smaržas vainagos vijās un kļusumā it smalkjūtīgi balsi cilāja strauts.

Bet viņa?

Kā viegls snauds un sapnis Juri apkampa. Starp krastmalas krūmu zariem mirgoja Liedagu varenās ēkas, ziedēt alka augļu dārzs, un sējammašīnu gaidīja tīrumi. Neviens no maļas nedrīkstēja tur tuvoties, nedz pārķāpt sliekšni. Vai viņš — Juris bija gljēvulis, kas neprata paturēt jau iegūto? Varbūt derēja palikt vēl bezkaunīgākam par Aleksandru? Jā, kas varēja izpētīt, taču dzīve katru cilvēku līdz kāpa malai mācīja, cilāja svaru kausos un pārbaudīja. Jau šopavasār, pārejot uz jauno mājvietu, Juris būs rūdījies apdomībā un vairāk nekā jebkad agrāk zinās, ka bagātība vēl nav cilvēka laime. Ka Ūdentiņa vecumu sasniedzis vīrietis ir nieka vērts, bet Aleksandra mūzikas prasme ir tikpat zūdīga, cik upes čalas vētrainā pusnaktī. Šo padomu tēvs taču arvien skandināja, bet vai Juris, nepiedzīvojis pats, tam varēja ticēt? Aleksandrs jau bija pārgājis tēva mājās Valgastos, jo Arvis Vainags, kopš paļu laika ieguvis vecāku labvēlību, dzīvoja Liedagos kopā ar sievu, bija pārtraucis māsas mūzikas izpalīgu pusdziedā, pavēlējis zaglim izvākties ārā, un patlaban Vainagu ģimene turējās vienkopus saticībā.

Varbūt nuļe pieminētās pārvērtības Juri šurp atsaukušas? Taču bija zināms, ka Viņa pat ar cīņu laužīdoties pretī Valgastiem un to jauniešu draudzību vairs nekas nespējot šķirt. Vai Juris vēl cerēja iespīdēt kā mēnesnīcas stars mūļa plaisā?

Tuvu pienākusi ierunājās Daiga „Cik labi, ka tevi atradu te!”

Juris satraukti paskatījās, tad galva noslīga kā apkaunējusies. Likās, mājinieki par viņu bija nokļuvuši pavisam drūmās aizdomās. „Pārāk silts,” Juris kājās celdamies sacīja, „laikam drusku biju aizsnaudies.”

Māsas skropstās pavizuļoja asaras. „Saprotu. Ir grūti. Tomēr mēģini paceļties pāri kā vīrs! Atceries, arī man reiz vajadzēja tikt pašai ar sevi galā! Es izturēju. Un tagad sajūtos tik norūdīta, ka neviens gaisīgs vējš vairs nenolieks.”

„Arī es izturēju,” Juris čukstēja, acīm kļūstot līdzīgi karstām.

Ziedaina kārkla pazārēs viņi stāvēja. Māsa un brālis. Upe čeloja. Sais strauņu valodās it kļusu iesaistījās asaraini šņuksti. Viņu rokas glaudās kā mierinādamas, kā spēkā otru celdamas, līdz beidzot fverās apkampienā.

„Izturēju, māsiņ, gan izturēju!” Juris atkātoja, sejš ievēkoties cietākam mērglam.

VĀCU LIELĀ MĀKSLAS IZSTĀDE MINCHENĒ 1943. G.

Jūnija mēnesī Minchenes mākslas namā atklāja gadskārtējo Vācu lielo mākslas izstādi, kas jo spilgti apliecina vācu mākslinieku radošo impulsu atraišanos un darba prieka plūsmu arī kara laikā nelabvēlīgajos apstākļos. Izstādē valda radošā gara veselīga izpausme. Te nav ne vēsts no citreizējā slimīgā ekspresionisma, supremātisma u. c. ismu iezīmēm, ko tik cītīgi veicināja internacionālie „mākslas” veikālnieki īsi pēc pirmā pasaules kara. Māksla atkal atguvusi sevi. Atkal cieņā skaistās reālās formas, krāsas, linijas, kas, tagadnes skatījumā tvertas, pašķīr ceļu uz Jaunās Eiropas daili.

Lielaizstādē daudz gleznu veltīts karavīru cildēnājiem un spraiģajiem cīņu momentiem, darba dzīvei

un saulainai ainavai. Šeit ievietojam vairākus darbu attēlus no izstādes glezniecības un tēlniecības pārstāvjiem. A. B.

Augšā, no kreisās: Fr. Eichorsts — Atmiņas par Staļingradu; Arno Brekers — Soļojošā; Josefs Toraks (Thorak) — Paracelzs, un R. R. Macherns — Cīņas biedri.

Apakšā, no kreisās: J. P. Junghanns — Svētvakars un J. Wegeners (Wegener) — Appjāvības svētkos.

Viena no Rundāles pils vārtu kolonnām greznā baroka stilā dod nojautu par telpu krāsojumu.

„Zelta zāles” griestu gleznojuma daļa, kurā attēlots pati hercoga orķestrīgu.

Kaivinas istoba ar guļamkāpas rotājumu.

„LABOREM IN VICTORIA NEMO SENTIT”

(PŪLES UZVARĀ NEVIENS NEJŪT — Plīnijs).

Dvu gadsimteņu epozums un viesuļi skrējuši pāri senās Zemgales hercoga E. J. Birona (Bieron) kēnišķīgajai pils Rundālei, putekļiem līdzīgi jau senie valdnieki un viņu ļaudis, bet krīšņā laikmeta gars vēl šodien šalko Zemgales līdzenumā, pāri nīcībai celdams baroka arhitektūras dinamisku daudzveidīgā kontrastu virbonā. Cauri pagātnes putekļiem mūžīgi uz ceļinieku runā pils grāmatu krātuves griestos lasāmie Plīnija vārdi — „Pūles uzvarā neviens nejūt”.

Spītēdams likteņa skarbumam, hercogs Bīrons kopā ar italiešu māksliniekiem B. Rastrelli, P. Rotari, F. Fontebaso, ceļot un kaļot zemgaļu meistariem un strādnieku pulkiem, uzcēlis pieminekli baroka laikmeta garam dizās Zemgales līdzenumā, laimīgi savienojot pils ārējā arhitektūrā baroka traukšmainību ar Zemgales plašuma mieru.

Austrumu mainības skarts, senais Zemgales valdnieks savā laikā izgājis Sibīrijas trimdu, atgriezies, no jauna grūtumu pārvarēdams, pabeidzis sen iesāktu darbu un mūža norietā beidzot izbaudījis Plīnija vārdu saldumu: „Pūles uzvarā neviens nejūt”.

Jauna laikmeta elpa apņēma Zemgali, pāri tēvzemei slid kaļa vairoga ēna, nepārredzamos Dievzemītes laukos staigā spirtas zemgaļu audzes, dzīdamas vagas un nesdamas zobenus par savu lauku mieru un veco Eiropas kultūru. Vai daudz eviedru un asinu šais dienās lijis, kādi ceļi ieti un staigāti, kādas nastas liekušas zemgaļu muguras, to visu simtkārt atsveņ Plīnija ugunsrakets, ko ikviens zemgaliētis jūt vilktu pāri debesīm — „Pūles uzvarā neviens nejūt”. Ikviens ceļinieks, kas šai vasarā izgājis cauri Rundāles pils 140 ietabām, šos Plīnija vārdus paņēma līdzī. Gadu simtu smagums un viesuļi tos pārbaudījuši, lieli valdnieki un tālredzīgas tautas pie viņiem turējušās. „Laborem in Victoria nemo sentit”.

A. E.

„Zelta zāles” griestu gleznojumu.

LATVJU TAUTAS LIKTEŅGAITAS

Baltijas lauku vēsturi iezīmē jau vairāk nekā 1000 gadu senas cīņas ar uzmačīgajām austrumu ordām. Vācu krustnešu ordeņa

brūņnieki ar senlatviešu kaņavīriem šais cīņās slēdza pirmo ieroču kopību.

Latvijas likteņiem gadsimtu plūdumā lielajos krustceļos starp Vakareiropas kultūras zemēm un mežonīgajiem pusaziātiskajiem austrumiem vēlīta Rīgā sarīkotā skate „Nākotnei pretim”. Izstādei, kas aizņem Rīgas pilsētas mākslas muzeja visu augšējo stāvu, īpašu aktualitāti piešķir baigā boļševiku varas gada atcere, kad nāves briesmas un iznīcība visai latviešu tautai bija tik tuvu kā varbūt nekad vēl līdzinājās vēsturē. Ar vācu ieroču varu atkal atdota kultūrāku pasaulei un aktīvi piedalīdamās liktenīgajā cīņā pret žīdu un boļševiku koalīciju, latviešu tauta tagad redz savu nākotnes ceļu, kas to kopā ar vācu un citām Eiropas tautām ved pretim labākai, gaišākai nākotnei.

Izstādes telpu kāpnēs pretim raugās devīze: „Cīnīties, upurēt, uzvarēt”, bet augšstāvā skatītāju acu priekšā nostājas sērotājas Latvijas mātes tēls, kāda tas redzams mūsu Brāļu kapos. Līdz ar bārenīti, kas zem ziedošās ābeles dzied skumjo „Maza biju, neredzēju”, šis tēls pauž visas tautas dziļās sāras par boļševiku nomocītajiem upuriem un cīņās pret tiem kritušajiem tautiešiem, kuŗu atdusas vietas rotā baltu krustu rindas, bet apkārt paceļas boļševiku postījumu drupu kaudzes. Istabā ar moto: „Kultūra vai boļševisms” pie sienas zīmējumā redzami līksmi plāvēji Latvijas saulainajās druvās ievācot ražu. Kā šo druvu raža, tā arī pārējie lauksaimniecības ražojumi vēltīti fronteī un uzvarai. Blakus Latvijas laukiem parādīta augsti attīstītā lauksaimniecība Vācijā, kam krasā pretstatā nostādīti panīkušie Padomijas kolchozi ar verdziskā darbā nomocītiem strādniekiem. Pie pretējās sienas blakus Latvijas ražīgajam ganāmpulkam un Vācijas labākajai govij — pasaules rekordīstei — redzami kolchozu vārgie lopīņi.

Telpā par pilsētu celtniecību rādītas labas gaumes un gaiša ideālisma apdvēstās celtnes pie mums un Vācijā un pretstatā tām nabadzīgie strādnieku mājokļi un bezgaumīgās celtnes Padomijā. Rašu kartē un ainās attēlotās tautas paražas — Līgosvētki Latvijā, 1. maija svinības Vācijā u. c. ir neapšaubāmi liecinieki, ka latviešu tautai ar savu kultūru un tradīcijām nešķīrami pieder ziemeļu rasei.

Latviešu tautas cīņas pret iebrucējiem no austrumiem turpinās jau vairāk nekā 1000 gadu. 8. gadsimta kartē rāda baltu tautu apdzīvoto teritoriju no Vislas grīvas uz austrumiem līdz tagadējai Tulai un gandrīz

Maskavai. Tad no dienvidiem nākošie slāvi kā ķīlls sašķēļ baltu apdzīvoto teritoriju 2 daļās. Kopā tā laika senlatvju kaņavīri spiesti celt piļu valni un brūpoti šķēpiem un vairogiem, turpināt nesaudzīgas cīņas ar austrumu iebrucējiem. Tādas pat gadsimtiem ilgas cīņas pret austrumiem kopā ar baltu tautām vēlākā periodā izcina vācu ordeņa brūņnieki. Tagad Igaunija, Latvija, Lietuva un Balttrutenija atrodas cīņas pirmajā līnijā par Vakareiropas kultūru. Par to šai karā ar modernajiem ieročiem risinās izšķirējas kaujas uz sauszemes, gaisā un ūdeņos.

Tālākās telpās skatāms, kā žīdi koalīcijā ar plūtokratiem un boļševikiem sarīkojuši Vācijas ielenkumu, kur apvienojušies Anglijas, Amerikas un Padomju savienības

imperālisti. Šo ielencēju koalīcijas vadītāji patiesībā ir visas pasaules žīdi, jo rabīnu, Lazara Kaganoviča, Veicmapa (Anglijā) un Morgentaua (Amerikā) rokās šo valstu oficiālie vadītāji ir tikai marionetes. Internacionālais žīdisms Latvijā parādīte sākot ar Dubinu un beidzot ar Sustinu Žīdi arī ir galvenie apsveicēji, kas sagaida boļševiku iebrucējus Rīgas ielās.

Tad nāk latviešu tautas vēstures drūmākās lappuses, ko ilustrē miniatūrā atveidotie čekas moku kambāri un šautuve. Čekas veidotā nomocītā čekas upurja maska, ērkšķu valnaga apjozta, simbolizē čekas nomocītos latviešu tūkstošus. Aiz dzeloņstieļu žogiem aizrestotos vagonos sadzen izsūtīšanai uz Sibīriju u. c. noņemšanas vietām desmitiem tūkstošiem latviešu ģimeņu, bet boļševiku varasvīri tanī pašā laikā pirdzīgi sauc, ka „dzīve kļūst aizvien jautrāka, aizvien priecīgāka.” Visnekautrīgākā kārtā melojot, boļševiki sola zemniekiem, tirgotājiem un rūpniekiem privātpašuma neatkarāmību, bet drīz vien tos aplaupa līdz kreklam. Latviešu strādnieks un zemnieks tomēr savā nacionālās kultūras apziņā paliek nesatricināts un saulainās jūlija dienās var līksmi eņveikt savus atbrīvotājus — vācu kaņavīrus. Atkal gaisos brīvi plīvo aizliegtie Latvijas karogi, un tauta savas gavīles nesodīta var izpaust: Brīvības pieminekļa pakājē. Līdz ar vācu armijas ienākšanu zemē atgriežas tiesības un kārtība. Aplaupītie latvieši atgūst savus īpašumus, fabrikās rit rosīgs darbs.

Jauņa Vācija, kas rūpējas par savu strādnieku un zemnieku labklājību, tādu pat gādību izrāda arī latviešu strādniekam un zemniekam. Nacionālsociālisma radītāja Ādolfa Hitlera vadībā atdzimst vācu tautas fiziskie un garīgie spēki un visa vācu tauta apvienojas nesalaužamā kopībā. Žīdiski izkropļotās mākslas vietā stājas āriskā gara un dzīves prieka apdvēstas gleznas un skulptūras. Milzu soļiem attīstās celtniecība, dodot tautai labākus, ērtākus dzīves apstākļus.

Šai izšķirējā cīņā pret žīdisko boļševismu blakus vācu kaņavīriem jau no pirmās dienas stājušies arī latviešu vīri gan kā partizāni, kārtības sargi un varonīgi cīnītāji pirmajās kaujas līnijās, bet tagad formējas savā leģionā, šai ātrāk panāktu uzvaru, kas visai latviešu tautai pašķirtu gaisu un laimīgu dzīvi Eiropas kultūras tautu kopībā.

J. M.

Ar vācu ieročiem atbrīvoti no boļševiku terora, latvieši atkal draudzīgi apvienojušies ar vācu kaņavīriem kopējā cīņā pret boļševisma nevēru.

VIENI NO LABĀKAJIEM

Pēc Latvijas atbrīvošanas no boļševiku jūga mūsu sportistu sasniegumi pamazām uzlabojas, un tagad jau vairākās disciplīnās tiem atkal ir Eiropas klases mērogs. No aktīvo sportistu rindām izrauto vai sporta gaitas izbeigušo izlases sportistu vietā izvirzās arvien redzamāki jauni spēki.

Ciklistu saimes priekšgalā izvirzījies kā sekmīgākais meistars Rainis Kļaviņš. Gūstot vienu redzamu uzvaru pēc otras, Kļaviņš pārliecinoši savu pārākumu pierādēja visu mūsu ātrāko ciklistu sacensībās Rīgas meistarsacīkstēs Marsa trekā. Izcīnot meistarību 1 km distancē ar laiku 2 min. 12,4 sek., Kļaviņš finālā pēdējos 100 m veica 13,8 sekundēs, atstājot aiz sevis otru spējīgāko jaunākās paaudzes ciklistu Ozoliņu, P. Dzarcānu un spēcīgo Siliņu. Piedevām Kļaviņš laboja arī Marsa treka rekordu 250 m braucienā, kas ar sasniegumu 16,9 sek. kopš 1927. gada piederēja vecmeistaram Vitoldam Savičam par 0,2 sek. Saviča rekordu pārspēja arī H. Ozoliņš, veicot distanci 16,8 sek.

Peldēšanā jaunu rekordu 100 m peldējumā uz krūtīm veica Lilija Pētersone, pārēpjot par 0,8 sek. līdzšinējo Latvijas rekordu 1:39,6, kas kopš 1929. gada piederēja Zigrīdai Tombergai.

VEF rīkotajās vieglatlētikas sacīkstēs realizējās vairāki šīs sezonas labākie sasniegumi. Tāllēkšanā, piemēram, trīs dalībnieki — A. Sarkans, E. Mackaitis un J. Bernsons — pārsniedza 6,50 metru līniju. Apdāvinātais sprinteris Sarkans izcīnīja divkārsu uzvaru, uzvarot arī 100 m skrējienā 11,3 sek. 5000 m soļošanā kārtējo uzvaru labā laikā atzīmēja šai sezonā nepārspētais A. Krūklis, sasniedzot mērķi 22 min. 53,9 sek. Šķēpa mešanā jaunais rekordists Stendzenieks, kas ar savu šīs sezonas pirmajā sacīkstēs sasniegto rezultātu 70,80 m izvirzījies Eiropas labāko šķēpa metēju priekšgalā, viegli aizlīdināja šķēpu atkal 66,25 m tālumā, lai gan startēja ar ievainotu kāju. Augstlēkšanā 4 pirmo vietu ieguvēji Dinsdorfs, Šķinķis, E. Mackaitis un Osvalds mikstā atspējamā vietā, kas neļāva pilnībā parādīt spējas, veica 1,70 m. Ar lielu interesi tādēļ gaidāmas nākošās vieglatlētikas sacīkstes 22. un 23. jūlijā, kad noskaidrosies jaunie Rīgas meistari vieglatlētikā.

A. M.

Juris Bernsons — viens no labākajiem US sportistiem visos lēcienos pārsniedza 6,40 metru līniju. — 800 metru skrējienā uzvarēja neaizilaidīgais Jamonts (1. no kreisās), lai gan visā skrējienā līdz pat pēdējiem 100 m veda enerģiskais vācu kaņavīrs Mochs. — Sekmīgākie ciklisti Rīgas meistarsacīkstēs (no kreisās): Ozoliņš (2. v.), treneris Kipelis, meistars un jaunais rekordists Kļaviņš un Dzarcāns (3. v.). — Pa kreisi augšā Latvijas meistare peldēšanā Lilija Pētersone, agrākā Bunkša, savā pirmā rekorda peldējumā 100 m uz krūtīm. — Apakšā: mūsu labākie tāllēcēji (no kreisās): E. Mackaitis, A. Sarkans un J. Bernsons.

O Sprūdes un

Ko darīt ar donžuaniem?

Bieži gadās, ka donžuans kļūst visuzticamākais vīrs. Sādu metamorfozu donžuana dvēselē pa lielākai daļai rada kāda neveiksme.

Paula Martina filmā „Ko Brigita vēlas?” Lēnija Marenbacha atklāj, ka lielāko kazonovu uzveic sievietes apņēmība, drosme un maza viltība.

Tieši tai dienā, kad jauno modes zīmētāju Brigitu vajā vislielākās neveiksmes, viņa iepazīstas ar slaveno, visu sieviešu dievnāto klaviervirtuozu Stefanu Rolandu, kas arī viņai ļoti iepatikas. Būdams mākslinieks, Rolands cienī pārmaiņas. Iepazīstoties ar divām jautrām un kapriciozām mākslinieka draudzenēm, Brigita redz, ka Rolands šai ziņā nav nekāds izņēmums. Viņa nolemj draudzību ar to izbeigt. Bet tad kāda dīva, negaidīta sagādīšanās saved viņus atkal kopā. Tas ir uztumainās direktora kundzes Beates viesībās. Te Rolands ar savu neatvairāmo šarmu un klavierspēli savaldzina visas dāmu sirdis. Bet Brigita, būdama te gadījuma pēc kalpone, nolemj tomēr atteikties no pānākumiem, ja vienreiz piemeklējusi neveiksme. Drusku par daudz šampanieša, un viņa kļūst gandrīz neiespējami pārģalvīga, galīgi sajaucdama viesību pilsonisko noskaņojumu. Greizsirdības pārsātinātā atmosfērā neiztiek arī bez kriminālpolicijas iejaukšanās. Bet ar visu nemierā esošo ģenerāldirektoru sajūsmīna vienīgi Brigita. Beidzot mākslinieks Rolands pārliecināts, ka viņa istās jūtas var saistīt vienīgi Brigita. A. R.

Galvenajās lomās: Lēnija Marenbacha — Brigita Arende un Alberts Materbēts — klaviervirtuozs Stefans Rolands. Vidū ģenerāldirektors Bollers — Kārlis Verijs.

RADIOFONA PROGRAMMA

SVĒTDIEN, 18. JŪLIJĀ.

5.00 Vācu karavīriem. 6.30 Ziņas latv. v. 6.45 Hamburgas ostas konc. 7.00 Ziņas v. v. 7.10 Hamburgas ostas konc. 8.00 Rīta mūzika. 8.30 Vingr. bērniem. 8.45 Ziņas („Landesdienst Ostland“). 9.00 Vācu meistari mūzikā un literatūrā. 10.00 Ziņas v. v. 10.10 Dievkalpojums. 11.10 Mazs orķestra koncerts 11.30 Nedēļas politiskā raidāmā. 11.45 Vācu māksla, vācu gars. 12.15 Ziņas latv. v. 12.30 Ziņas v. v. Pēc tam — Vācu tautas koncerts. 14.00 Ziņas v. v. 14.15 Ziņas („Landesdienst Ostland“). 14.30 Bērniem. (Raidāmluga.) 15.00 Latviešu mūzika un literatūra. L. Treija (dziesmas), rad. koris un orķ. prof. J. Mediņa vadībā un T. Lācis (dekl.). 16.00 Pasts karavīriem (no Berlīnes). 16.45 Ziņas latv. v. 17.00 Ziņas v. v. 17.15 Pasts karavīriem (turp.). 18.00 Berlīnes filharmoniku koncerts 19.00 Mūzika. 19.15 Nedēļas atbals. 19.30 Latviešu karavīru pusstunda. 20.00 Ziņas v. v. 20.15—22.00 Putnu tironis, C. Cellera (Zeller) operete (no Rēveles). 21.00—21.15 Ziņas latv. v. 22.00 Ziņas v. v. Pēc tam — Nākošās dienas programma un sporta ziņas. 22.20—24.00 Deju mūzika (no Rēveles). 24.00 Ziņas v. v. 0.15 Nobeigums.

PIRMIDIEN, 19. JŪLIJĀ.

11.30 Darbam un mājai. 14.30 Solistu koncerts, O. Sandmāne (dziesmas) un V. Stūresteps (vijole). 15.30 Mūzika. 16.00 Pēcpusdienas mūzika. A. Kortāns (dziesmas) un mazais orķ. F. Didericha (Diederich) vadībā. 17.15 Slovaku, kroātu, bulgāru un rumāņu mūzika un literatūra. L. Martinsons (dziesmas), Dz. Treimanis (čells) un Al. Miķelsons (dekl.). 18.30 Vācu karavīru stunda. 19.00 Priekšlasījumu cikls — Mūsu karaspēks. 19.15 Ziņas no kara lauka. 19.35 Mūzika. 19.45 Politiskais priekšlasījums. 20.15—21.00 Rīga: Kas katram tīk (no Berlīnes). 20.15—21.00 Madona, Kuldīga un Liepāja: Lielais „L“. J. Upmāja raidāmluga. 21.15 Kas katram tīk (no Berlīnes). 22.15 Sporta ziņas fronteī v. v. 22.30 Kamermūzika, 1) L. van Bēthovena (Beetho-

ven) darbi. 23.15 Deju mūzika un laika kavēklis.

OTRDIEN, 20. JŪLIJĀ.

8.00 Viru dubultkvartets Dzintarzeme un skaņu plates. 8.30 Mūzika. 11.30 Bērniem. (Raidāmluga). 14.30 Latviešu mūzika un literatūra. A. Rozenbergs (dziesmas), Kr. Linde (dekl.) un skaņu plates. (Ilonas Leimanes stāsts.) 15.30 Mūzika I. 16.00 Koncerts (no Rēveles). 17.15 Mūzika II. ACS mandoliņu orķ. K. Viksnas vadībā, humors latv. v. un skaņu plates. 18.30 Vācu karavīru pusstunda. 19.15 Ziņas no kara lauka. 19.35 Mūzika. 19.45 Politiskais apskats. 20.15—22.00 Operēšu vakars. 22.20—24.00 Kamermūzika. 22.40 Mūzika. 23.15 Mūzika laika kavēklis (no Prāgas). 0.15 Latviešu karavīru pusstunda. 0.45 Nobeigums.

TREŠDIEN, 21. JŪLIJĀ.

11.30 56. Darba pārtraukuma koncerts. S. Ke-pīte un E. Grunte (dziesmas) un mazais orķ. 14.30 Jautras melodijas un anekdoti. 15.30 Mūzika. 16.00 Pēcpusdienas mūzika (no Rēveles). 17.15 Deju mūzika un laika kavēklis (no Rēveles). 18.30 Latviešu karavīru pusstunda. 19.00 Priekšlasījumu cikls — Mūsu kara flote. 19.15 Ziņas no kara lauka. 19.30 Nedēļas atbals. 19.45 Politiskais priekšlasījums. 20.15 Populārs koncerts (no Vērmanes dārza). 21.15 Vācu mūzikas un literatūras pār-les, N. Kāriuss (dziesmas), A. Hāgens (Haagen) (klav.) un H. Preuskers (dekl.). 22.20—24.00 Deju mūzika un laika kav. 23.15 Deju mūzika no Dancigas.

CETURTDIEN, 22. JŪLIJĀ.

11.00 Mazs koncerts (no Rēveles). 11.40 Darbam un mājai. 13.25 Vācu un italiešu apmaiņas koncerts. 14.30 Latviešu mūzika un literatūra, D. Brutāne (dziesmas), R. Birzgalis (dekl.) un skaņu plates. 15.30 Mūzika. 16.00 Latvijas komandanta pūtēju orķestris Fr. Tilleganta vadībā. 17.15 Pēcpusdienas koncerts (no Rēveles). 18.30 Vācu karavīru stunda. 19.15 Ziņas no kara lauka. 19.45 Politiskais

18. VII—24. VII GALVENAIS RAIDĪT. BIG RAIDĪTĀJI MADONA, KULDĪGA, LIEPĀ.

apskats. 20.15—21.00 Rīga. Jautras melodijas. 20.15—21.00 Madona, Kuldīga un Liepāja. Sirds draugs Kārlis, Rutku tēva koncerts. 21.15 Tautiska vakara mūzika. 22.30 V. koncerts. 23.15 Mūzika laika kavēklis (Berlīnes).

PIEKTDIEN, 23. JŪLIJĀ.

8.00 Rīta mūzika (no Minchenes). 11. Darbam un mājai. 14.30 Tēvoča Augusta srunas ar bērniem par bitēm. 15.30 Mūzika. 16.00 Pēcpusdienas mūzika. F. Viksne (dziesmas) un mazais orķ. 17.15 Vācu mūzika un literatūra. 18.30 Latviešu karavīru pusstunda. 19.00 Priekšlasījumu cikls — Mūsu aviācija. 19.15 Ziņas no kara lauka. 19.30 Mūzika. 19.45 Raksti no laikrakstiem. 20.15—22.00 Karavīru mūzicē karavīriem (vācu armijai). 22.25 Kamermūzika. 23.15 Deju mūzika un laika kavēklis (no Kēnigsbergas). 0.15 Latviešu karavīru pusstunda. 0.45 Nobeigums.

SESTDIEN, 24. JŪLIJĀ.

11.30 Darbam un mājai. 14.30 Taurenītas, Atvara raidāmluga pēc E. Martini stāsta. 15.30 Mūzika. 16.00 Pēcpusdienas mūzika I (no Berlīnes). 17.15 Pēcpusdienas mūzika II (no Berlīnes). 18.30 Vācu karavīru stunda. 19.30 Ziņas no kara lauka. 19.30 Mūzika. 19.45 Politiskais apskats. 20.15—22.00 „Mēs mūzicējam“. 22.00 Ziņas vācu valodā. Pēc tam — Nākošās dienas programma un sporta ziņas. 22.20—24.00 Deju mūzika (no Rēveles).

KATRU DARBDIENU.

5.00 Vācu karavīriem. 6.15 Ziņas latv. v. 6.30 Vingrošana. 6.45 Mūzika. 7.00 Ziņas v. v. un konc. 8.00 Mūzika. 0.00 Ziņas v. v. 9.10 Landesdienst Ostland. 9.25—11.30 Pēcpusdienas koncerts. 12.15 Ziņas latv. v. 12.30 Ziņas v. v. 12.45 Mūzika. 14.00 Ziņas v. v. 14.15 Landesdienst Ostland. 15.00 Virsp. ziņas un atkārtojums un īsas ziņas. 16.45 Ziņas latv. v. 17.00 Ziņas v. v. 18.00 Aktualitātes. 20.15 Ziņas v. v. 21.00 Ziņas latv. v. 22.00 Ziņas v. v. 23.00 Landesdienst Ostland. 24.00 Ziņas v. v. 0.15 Nobeigums.

Labākajās aprindās

Lorda Karbunkula sulainis Džons lūdz atļauju vakarā iziet.

„To jau var,” lords saka, bet pasak et, kur jūs iesiet, ja nav noslēpums?”

„Kas par noslēpumu, milord! Es iesu uz bolševīšu priekšlasījumu par savienu pakausi un tā lietošanu labākajās aprindās!”

Vilinājums.

Mākslinieks Varaidots Klekuspēie lūdz Klīkatnās jaunkundzi iet par modeli glezņai „Ieva ar ābolu”.

„Nē, kaila pozēt — to es nevaru!”

„Vai arī tad ne, ja pēc tam jūs varētu to ābolu paturēt?”

ARSTĒŠANĀS.

„Parakstīdams atvaļinājuma veselības uzlabošanai, es jums jau teicu, ka vienīgi kustības palīdz atbrīvoties no liekā resuma.”

„Nu tad pašūpojiēt drusku, doktora kungs!”

(„Lust. Blätter”.)

TĪKA PĀRPRATUMS I.

„Celtieties augšai Kominterns ir likvidēts! Tas bija tikai pārpratums!!!..”

(„Ohib”.)

Prātīgs vārds Londonā.

Londonā notiek kārtējā ziedojumu vākšana Padojņu savienības armijai, flotei, mopiņam, komsomolam vai kam citam.

„Lūdzu, džentlmen, ziedojiēt!”

„Ko, velna, atkal jāziedo bolševikiem?”

„Bolševiki taču mūsu labākie draugi!”

„Kādēļ tad viņi nevāc ziedojumus mums?”

„Viņi par mums kaņo.”

„Daudzi muļķi par mums kaņo, bet vai tadēļ tie ir mūsu labākie draugi un mums viņu dēļ jāizgērbjas?”

Mīlestība.

„Ko tu tur lasi, Dabān?”

„Mīlestības vēstuli.”

„Kas to rakstījis?”

„Mana mīļā draudzene.”

„Un kam?”

To viņš neizturēja.

Kārtībnieks ievēd iecirknī divus vīrus: viens smagi piekauts, otrs apmierināti smaids, sūkdams cigāra galu.

„Šie pilsoņi uz ielas sacēla negantu traci.”

„Vai viņš jūs piekāva?” uzraugs jautā cietušajam.

„Tā iznāca...”

„Kādēļ jūs viņu piekāvat?” uzraugs jautā otram.

„Tas bija tā. Es gāju pa ielu, kad pēkšņi šis subjekts nostājās priekšā ar paceltu pistoli. Rokas augšā! viņš teica. Es pacēlu rokas. — At dodiet visu, kas jums ir! Es aidevu naudas maku, pulksteņi un kabatas nazīti un gribēju mierīgi iet tālāk, bet viņš nelaida. Viņš teica: At dodiet arī to cigāru! Tas nu bija par daudz. To es vairs neizturēju. Es viņam gāzu vienreiz, otrreiz un laikam trešo reizi ar. Un tad viņš sāka kliegt. Atskrēja kārtībnieks, un te nu mēs esam.”

Londonas klubā.

„Vai tas maz iespējams, ka Anglijā sāk izpausties antisemitisms?”

„Kādēļ ne?”

„Vai tad mūsu zemē ir nacionālsociālisti?”

„Nē, zīdīt!”

Skolas mācības.

„Tomēr ir labi, ja cilvēks skolās daudz mācījies!”

„Kas tur par labumu: skolas mācības tik un tā dzīvē aizmirst.”

„Bet, kas vairāk mācījies, tam ir vairāk ko aizmirst!”

Atrunāšanās.

Dabāns jaunībā neatteicās arī no maļu medībām. Kādreiz viņu pārsteidz mežsargs.

„Vai jums ir medību apliecība?”

„Nav, bet es jau arī nenācu medībās.”

„Tā? Ko tad jūs te darāt?”

„Atnācu iemest plinti krūmos, lai tā mani vairs nekārdina.”

SIRSŅĪGAS AĻTIKSMES.

Amerikā un Anglijā bolševiki netraucēti kūda un aģitē.

Dusiet saldi, sabiedrotie,
Kaņa draugi Dieva dotie!
Pierasts darbs man — galvas skaldīt,
Muļķus komandēt un valdīt!

J. Dr.

DODIET KOLONIJAS!

Padojņu savienība pieprasē ser pēc kaņš kolonijas.

„Mēs esam sagatavojuši aģitatorus un poģitrukus, kas runā visās pasaules valodās, tadēļ dodiet mums kolonijas!..”

Loģiski.

„Virīņ!” sieva modina Mikstpēdiņu. „Man liekas, ka dzīvoklī ielauzies zaglis!”

„Ej paskaties! Tas tēviņš taču nebūs tāds nelietis, ka uzbruks nabaga neapbruņotai sievietei.”

Tēva šaubas.

„Jūsu meitai, āķiet, ir dziedātājas talants?”

„Jā, un es nezīnu, vai viņu pert vai sūlīt konservatorijā.”

Tā būs drošāk.

Tālā dienvidu salā darbojas amerikāņu misionārs. Kristītais nēģeris Eceķiēlis Dums atnes viņam vēstuli, kas adresēta mīļajam Dieviņam: „Atsūti nabaga Eceķiēlim 10 dolāru un 2 paciņas tabakas!” Lai nepieviltu naīvo kristietī, misionārs otrā dienā nodod nēģerim 5 dolārus un paciņu tabakas. Pēc ilgākām pārdomām nēģeris uzraksta otru vēstuli mīļajam Dieviņam: „Nākamajā reizē, Dieviņ, nekā nesūti ar misionāra starpniecību, bet adresē tieši man uz Grhumdrhum ciemu!”

Jautājums.

Dabāns ieiet mākslas salonā.

„Vai te pārdod eļļas glezņas?”

„Jā. Lūdzu izvēlieties!”

„Bet cik maksā?”

„Ir dažādas: 200, 300, 1000, 2000 marku.”

„Kādēļ tik dārgas?”

„Tā ir māksla.”

„Uzgleznot vai pārdot?”

ILLŪSTRĒTS NEDEĻAS ŽURNĀLS „LAIKMETS”. Izdevējs ARTURS FREIMANIS. Atb. redaktors EDUARDS TŪBELIS. Žurnāla „Laikmets” redakcija un apgāds atrodas Rīgā, Rich. Wagner'a (Dzirnavu) ielā 57. Tālruni: izdevējs 34692, atbildīgais redaktors 34654, redaktors 22588, redakcija 34696, apgāds 22614. Numurs maksā 30 Rpf Nākošais numurs iznāks 23. jūlijā.